

Música i moviment i rítmica I

Dades generals

Nom de l'assignatura Música i moviment i rítmica I

Tipus d'assignatura Optativa

Impartició Intensiva

crèdits ECTS 2

Valor total en hores 60h

Hores presencials lectives: 30h

Altres hores presencials: 10h

Hores per treballs dirigits (no presencials): 10h

Hores per estudi i aprenentatge autònom: 10h

Professor/a Luis García Vázquez
Departament Educació i Mediació Artística

Prerequisits i orientacions prèvies per a cursar l'assignatura

Prerequisits:

Formació Corporal i Comunicació I i II

Orientacions prèvies:

Motivació per a l'experimentació i la creació interdisciplinària col·lectiva

Competències que es desenvolupen en l'assignatura

CT6 Realitzar autocrítica cap el propi fer professional i interpersonal.

CT7 Utilitzar les habilitats comunicatives i la crítica constructiva en el treball en equip.

CT8 Desenvolupar raonadament i crítica idees i arguments.

CT9 Integrar-se adequadament en equips multidisciplinàries i en contextos culturals diversos.

CT10 Liderar i gestionar grups de treball.

CT11 Desenvolupar en la pràctica laboral una ètica professional basada en l'apreciació i sensibilitat estètica, medioambiental i cap a la diversitat.

CT13 Buscar l'excel·lència i la qualitat en la seva activitat professional.

CT16 Utilitzar els mitjans i recursos al seu abast amb responsabilitat cap el patrimoni cultural i medioambiental.

CT17 Contribuir amb la seva activitat professional a la sensibilització social de la importància del patrimoni cultural, la seva incidència en els diferents àmbits i la seva capacitat de generar valors significatius.

CG2 Mostrar aptituds adequades per a la lectura, improvisació, creació i recreació musical.

CG7 Demostrar capacitat per a interactuar musicalment en diferents tipus de projectes musicals participatius.

CG10 Argumentar i expressar verbalment els seus punts de vista sobre conceptes musicals diversos.

CG12 Acreditar un coneixement suficient del fet musical i la seva relació amb l'evolució dels valors estètics, artístics i culturals.

CG13 Conèixer els fonaments i l'estructura del llenguatge musical i saber aplicar-los en la pràctica interpretativa, creativa, d'investigació o pedagògica.

CG14 Conèixer el desenvolupament històric de la música en els seus diferents tradicions, des d'una perspectiva crítica que situï el desenvolupament de l'art musical en un context social i cultural.

- CG16** Conèixer el context social, cultural i econòmic en que se desenvolupa la pràctica musical, amb especial atenció al seu entorn més immediat però amb atenció a la seva dimensió global.
- CG17** Estar familiaritzat amb els diferents estils i pràctiques musicals que li permetin entendre, en un context cultural més ampli, el seu propi camp d'activitat i enriquir-lo.
- CG18** Comunicar de forma escrita i verbal el contingut i els objectius de la seva activitat professional a persones especialitzades, amb un us adequat del vocabulari tècnic i general.
- CG19** Conèixer les implicacions pedagògiques i educatives de la música en distints nivells.
- CG21** Crear i donar forma al seus propis conceptes artístics havent desenvolupat la capacitat d'expressar-se a través d'ells a partir de tècniques i recursos assimilats.
- CG22** Disposar de recursos musicals amplis i diversos per a poder crear o adaptar peces musicals així com improvisar en diferents contextos a partir del coneixement d'estils, formats, tècniques, tendències i llenguatges diversos.
- CG23** Valorar la creació musical com l'acció de donar forma sonora a un pensament estructural ric i complex.
- CG24** Desenvolupar capacitats per a l'autoformació durant la seva vida professional.
- CG25** Conèixer i ser capaç d'utilitzar metodologies d'estudi i investigació que el capacitin per al continu desenvolupament i innovació de la seva activitat musical en el transcurs de la seva carrera.
- CG26** Ser capaç de vincular la pròpia activitat musical a altres disciplines del pensament científic i humanístic, a les arts en general i a la resta de disciplines musicals en particular, enriquant l'exercici de la seva professió amb una dimensió multidisciplinària.
- CG27** Conèixer i aplicar la legislació relativa al seu àmbit professional.
- PE1** Comprendre i explicar els fonaments en pedagogia musical contemporània, tant en l'àrea de coneixements sistemàtics com en la seva aplicació, i saber fonamentar en ells la reflexió crítica de l'actuació educativa musical pròpia i aliena.
- PE2** Elaborar, seleccionar, aplicar i avaluar activitats, materials i recursos d'ensenyament/aprenentatge musicals en funció de les demandes de cada context educatiu, i ser versàtil en el domini dels instruments i altres recursos musicals, aplicant de forma funcional les noves tecnologies.
- PE3** Conèixer els elements constitutius de la música, mostrar un alt domini en percepció auditiva, lectura, anàlisi, escriptura, improvisació i creació musical, i ser capaç d'interrelacionar tot això per a aplicar-ho i utilitzar-ho adequadament en el desenvolupament de la pròpia activitat.
- PE4** Adquirir domini tècnic i capacitat expressiva en la interpretació i en la conducció d'agrupacions vocals i instrumentals, com a base per a la improvisació, creació i experimentació amb el propi instrument, la veu i el cos en situacions concretes de d'ensenyament/aprenentatge musical.
- PE5** Ser capaç de desenvolupar una pràctica educativa-musical, com artista i formador musical, orientada a la comunitat.
- PE6** Contextualitzar la pedagogia musical en el temps actual i en els diferents àmbits culturals, reflexionant de forma crítica sobre la funció i resultats que la pràctica de l'educació musical pot aportar a la millora de la persona i de la societat.
- PE8** Implicar-se activament en projectes educatiu-musicals a través del treball cooperatiu i assumir la responsabilitat de desenvolupar la professió educativa musical com a tasca col·lectiva.
- PE9** Dissenyar i portar a terme processos sistemàtics d'avaluació educativa sobre alumnes, professors, programes i institucions i basar en els seus resultats la planificació de la millora educativa.
- PE10** Dissenyar, realitzar i avaluar una investigació en educació musical, tant de forma individual com formant part activa d'equips d'investigació.
- PE11** Conèixer els fonaments d'acústica musical, organologia i les seves aplicacions a la pràctica musical.

Objectius de l'aprenentatge

Explicar els fonaments didàctics de cada un dels àmbits de l'educació musical treballats i aplicar-los en els processos d'ensenyament-aprenentatge.

Analitzar els respectius currículums i documents curriculars bàsics que siguin d'aplicació a cada un dels àmbits de l'àrea de música i realitzar-ne els

corresponents desenvolupaments per a la seva aplicació a l'aula.

Seleccionar, dissenyar i aplicar activitats per a l'ensenyament-aprenentatge de la música i els materials necessaris per al seu desenvolupament.

Adaptar i aplicar a diferents situacions pedagògiques les propostes didàctiques que diverses metodologies i línies de pensament en educació musical fan en relació a l'ensenyament-aprenentatge en aquest àmbit educatiu.

Mostrar autonomia per seguir aprenent i per desenvolupar la tasca pedagògica, seleccionant i elaborant material didàctic amb criteris adequats als objectius fixats.

Integrar i interrelacionar de forma sistemàtica els continguts d'assignatura, els de les diferents assignatures de música i, si és el cas, els de les assignatures no musicals.

Ampliar i complementar coneixements sobre l'especialitat mitjançant el coneixement de les tendències i usos pedagògics actuals, en especial de les que apliquen models cooperatius i d'intercanvi creatiu i interdisciplinari d'idees.

Reflexionar i debatre sobre la pràctica pedagògica, per tal de descobrir les condicions prèvies, les interaccions i els diferents mecanismes que condicionen el desenvolupament de la funció docent.

Posseir i utilitzar els coneixements i recursos tècnics suficients per harmonitzar, instrumentar, adaptar i arranjar peces musicals de diferents gèneres, estils i èpoques.

Crear peces, fragments o exercicis musicals de tot tipus que responguin a finalitats pedagògiques preestablertes igualment diverses.

Valorar l'interès i l'oportunitat de crear peces musicals amb objectius didàctics concrets i utilitzar-les com a eines d'intervenció pedagògica.

Conèixer l'entorn (persones i espais) a través de la percepció dels sentits, per separat i globalment. Fruir amb la participació en activitats grupals.

Cooperar en el treball en grup.

Col·laborar en l'elaboració de conclusions de compromís.

Exercitar la concentració com a recurs i eina de treball davant una actuació en públic o una classe.

Produir respostes motrius com a conseqüència d'un impuls sonor i respostes sonores com conseqüència d'un impuls motriu.

Valorar la responsabilitat compartida davant la presa de decisions col·lectiva.

Relacionar diferents comportaments docents.

Participar com a membre d'un grup en la proposició de respostes coreogràfiques bàsiques.

Valorar la importància de comunicar-se a través d'una expressió corporal adequada en el procés de l'educació musical.

Produir i planificar respostes creatives a través de la presentació i/o representació.

Executar exercicis diversos de percussió corporal.

Apreciar, valorar i usar diverses obres visuals com a eina per a la composició, execució i interpretació rítmica; així com el concepte de forma que reflecteixen, entès en un sentit ampli.

Explicar i aplicar un important nombre de conceptes, tècniques i recursos que permetin realitzar un treball d'estimulació de l'agudesa auditiva, la sensibilitat nerviosa, el sentit rítmic i les sensacions emotives, mitjançant el joc i els exercicis basats en el ritme i el moviment corporal.

Representar mitjançant el cos i l'espai els elements bàsics del ritme: pulsació,

accents, patrons rítmics elementals i forma musical.

Blocs temàtics (continguts de l'assignatura)

RÍTMICA

Impuls i resposta: del moviment al so i del so al moviment

Inducció i animació al moviment i al acompanyament del moviment

Percussió corporal: so i gest

Sentit auditiu, visual i holístic-sinestésic

Pols i accent. Ritme regular, irregular i lliure. Polirítmia, polimetria, desplaçament rítmic, ostinato

Polsos i ritmes orgànics, naturals, mecànics, artificials

Models rítmics més habituals en músiques de diferents estils i gèneres

El ritme del llenguatge: Jocs de paraules, embarbussaments, rimes, jitanjáforas

La cadència rítmica en les arts visuals (cine, teatre i dansa)

Dinàmica i agògica

Educació rítmica en el context de la formació musical i del moviment corporal

Instrumentari Orff

EXPRESIÓ CORPORAL

Experimentació i autopercepció corporal d'espai, temps, dinàmica, força i forma en música i moviment

Formes bàsiques del moviment corporal estàtiques i dinàmiques

Improvisació amb moviment.

Sensopercepció, expressió corporal i elements sonors

Concentració, audició interior, adquisició d'automatismes i dissociació de moviments.

Indagació i desenvolupament de les pròpies possibilitats expressives motrius i musicals

JOC ESCÈNIC I TEATRE DEL MOVIMENT

Provocació, disseny i creació del moviment corporal a través de diverses pautes i estructures de composició així com de la improvisació

Estímuls expressius de caràcter icònic, sonor i del moviment corporal para la sensibilització musical i la representació escènica creativa en un marc d'art global (vocal-instrumental-corporal) i un treball interdisciplinar

Creació, concepció, planificació, construcció, composició i presentació escènica col·lectiva.

Difusió, gestió, documentació, vestuari, escenografia, attrezzo, il·luminació...

INTERACCIÓ I COMUNICACIÓ

Desplegament d'activitats d'acord al desenvolupament i el context global

Selecció i elaboració de materials i recursos didàctics diversos i idonis per a cada context.

Utilització de diferents tècniques de composició amb aplicacions pedagògiques.

Relació entre materials compostos, didàctica d'ús i objectius pretesos.

Interès, respecte, participació, implicació, presa de decisions

Sensibilitat i comunicació

Cooperació

interdependència social positiva

responsabilitat individual i col·lectiva

interacció cara a cara

habilitats socials

valoració del procés

Activitats d'aprenentatges i organització general de l'assignatura

Les dinàmiques de classe fomenten l'entrenament i la pràctica individual i de grup, amb especial atenció a la posada en comú de les experiències viscudes en les quals es prioritza l'experimentació i l'exploració. D'aquesta manera, es proposaran activitats en grups, en parelles i individuals, en les quals es podrà emfatitzar la rellevància de la reflexió. S'ha d'assenyalar que la profunditat i dimensió de les propostes s'adequarà a les persones i al grup. Tot l'exposat anteriorment determina el fort caràcter presencial de l'assignatura.

Alguns aspectes específics: compromís col·lectiu, treball cooperatiu...

Sobre la indumentària com a material de classe cal assenyalar el següent:

Ha de ser d'ús exclusiu per a aquesta activitat.

Ha de mantenir unes condicions bàsiques d'higiene i neteja.

Ha de permetre la mobilitat, flexibilitat i comoditat total. (Evitar cinturons, cremalleres, botons...)

Avaluació acreditativa dels aprenentatges

Criteris i sistemes d'avaluació de l'assignatura

Assistència a les sessions de classe

Participació en les activitats proposades mostrant disposició i implicació de manera activa i profitosa per al grup.

Compromís amb la preparació i realització de les tasques encomanades

Formulació d'aportacions i propostes per a les activitats.

Aportacions pròpies en forma de composicions...

Realització d'un projecte de grup per a una presentació escènica interdisciplinària.
Els detalls s'especificaran en cada cas.

En qualsevol cas, es podran sol·licitar altres treballs escrits i/o de caràcter pràctic, així com de documentació i aprofundiment sobre algú aspecte diferent de la assignatura, sobre pràctiques individuals i col·lectives concretes o escrits reflexius sobre el propi procés d'aprenentatge. Aquestes treballs suposarien com a molt un 30% de les activitats d'avaluació esmenades.

Activitats d'avaluació i la seva relació amb la qualificació final

Activitat o registre d'avaluació	Període o moment de realització	Pes en la qualificació final
Assistència, participació, disposició i implicació a classe	En cada una de les sessions	45%
Realització del diari detallat d'activitats en el terme previst	En cada una de les sessions	10%

Realització de tasques, elaboració de peces i propostes i participació en una performance

Al llarg de totes les sessions i 45% especialment a la última sessió

Fons d'informació

Bibliografia bàsica

- Arteaga, M. y Viciano, V. (1997). *Actividades coreográficas en la escuela*. Barcelona: Inde.
- Arteaga, M., Viciano, V. y Conde, J. L. (1996). *Desarrollo de la expresividad corporal*. Barcelona: Inde.
- Baril, J. (1987). *La danza moderna*. Barcelona: Paidós.
- Bettelheim, B. (1994) *Psicoanálisis de los Cuentos de Hadas*. Barcelona: Crítica.
- De Bono, E. (1986). *Seis sombreros para pensar*. Barcelona: Juan Granica.
- Duran, D. (2009). *Aprender a cooperar: Del grupo al equipo*. En Pozo, J. I. y Pérez, M. P. (coords.). *Psicología del aprendizaje universitario: La formación por competencias*. Madrid: Morata. 182 - 295.
- García Vázquez, L. (2016) *Música y Movimiento (Enfoques de la Pedagogía de la Música orientados a la integración práctica de lo corporal)*. Esmuc digital: Barcelona.
- García Márquez, G. (1996). *Cómo se cuenta un cuento*. Madrid: Ollero & Ramos.
- Haselbach, B. (Ed.) (2013). *Textos sobre teoría y práctica del Orff-Schulwerk*. Textos básicos de los años 1932-2010. Vitoria: AgrupArte.
- Hemsey de Gainza, V. (1996). *Aproximación a la eutonía*. Conversaciones con Gerda Alexander. Buenos Aires: Paidós.
- Johnson, D. y Johnson, R. (1999b). *Aprender juntos y solos*. Buenos Aires: Aique.
- Kugler, M. (2000). *Die Methode Jaques-Dalcroze und das Orff-Schulwerk "Elementare Musikübung"*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Laban, R. (1984). *El dominio del movimiento*. Madrid: Fundamentos.
- Laban, R. (1986). *Danza educativa moderna*. Barcelona: Paidós
- Laferrère, G. (1993). *La improvisación pedagógica y teatral*. Bilbao: Ega.
- Lehmann, H-T. (2013). *El teatro posdramático*. Murcia: Cendeac.
- Pelegrín, A. (2004). *La aventura de oír. Cuentos tradicionales y literatura infantil*. Madrid: Anaya.
- Picazo, G. (Coord.) (1988). *Estudis escènics*. Quaderns del Institut del Teatre. Barcelona: Diputació.
- Picazo, G. (Coord.) (1993). *Estudios sobre performance*. Sevilla: Centro Andaluz de Teatro.
- Roberts, R. M. (2004). *Serendipia*. Madrid: Alianza.
- Rodari, G. (1996). *Gramática de la fantasía. Introducción al arte de inventar historias*. Barcelona: del Bronce.
- Romo, M. (1997). *Psicología de la creatividad*.
- Ruano, K. y Sánchez, G. (Coords.) (2009). *Expresión corporal y educación*. Sevilla: Wanceulen.
- Sánchez, G. y Coterón, J. (Eds.) (2012). *La expresión corporal en la enseñanza universitaria*. Salamanca: Universidad.
- Sarmiento, J. A. (2012). *Música y acción (Catálogo de la exposición)*. Granada: Diputación.

Stokoe P Y Schächter, A. (1991). *La expresión corporal*. México: Paidós.

Taylor, D. y Fuentes, M. (2011). *Estudios avanzados de performance*. México : FCE.

Torrens, V. (2007). *Pedagogía de la Performance*. Huesca: Diputación.
